

KOMUNITNÁ KNIŽNICA XII. VRANOV NAD TOPĽOU 2022

Mgr. Danka Molčanová; riaditel@kniznicavranov.sk; (Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou)

Úloha verejných knižníc sa v súčasnom svete mení. Knižnice už nie sú iba miestom požičiavania kníh, ale plnia aj širšiu kultúrnu, informačnú, vzdelávaciu, sociálnu a komunitnú funkciu. V posledných rokoch sa pojem komunity objavuje v mnohých materiáloch, rozvojových programoch, dlhodobých plánoch, koncepciách a pod. Komunitou označujeme aj spoločenstvo ľudí s rovnakými záujmami, s rovnakým náboženstvom, rovnakou profesiou a pod. Zo zahraničných skúseností vieme, že komunitná knižnica nezameriava svoje aktivity len na registrovaných používateľov, ale plánuje a systematicky oslovuje celú komunitu, pričom rozvíja svoje služby tak, aby mohla pružne reagovať na potreby všetkých ľudí v mieste svojho pôsobenia. Komunitná knižnica napomáha rozvoj komunity v mieste svojho pôsobenia a prepája tradičné knihovnícke a informačné služby s činnosťou danej komunity.

<http://doi.org/10.52036/1335793X.2022.1-2.6-11>

Základom je prepájať tradičné knihovnícke a informačné služby s činnosťou komunity, v ktorej pôsobí. Funkciami komunitnej knižnice je poskytovať priestor pre aktivity jednotlivých skupín ľudí, prepájať jednotlivé aktivity skupín s ďalšími skupinami a jednotlivcami v súlade s rozvojom komunity, podieľať sa na spoločnom živote mesta, spolupracovať s miestnymi organizáciami, inštitúciami, prepájať verejný a súkromný sektor, rozvíjať partnerstvo medzi organizáciami, podnikateľmi...

Cieľom komunitnej knižnice je zapojiť obyvateľov do aktívnej účasti na živote mesta alebo obce, pomôcť pri riešení problémov komunity informačnou podporou všetkých zainteresovaných, posilňovať vzťah ľudí k miestu, v ktorom žijú, v spolupráci s ďalšími organizáciami koordinovane rozvíjať kultúrne, vzdelávacie a voľnočasové aktivity.

KOMUNITNÁ KNIŽNICA je aj názov projektu, ktorý od roku 2008 organizuje Hornozemplínska knižnica a OZ Korálky vo Vranove nad Topľou v spolupráci s verejnými regionálnymi knižnicami na Slovensku. Spoluorganizátormi sú mestá a samosprávne kraje, Slovenská asociácia knižníc, Spolok slovenských knihovníkov, Goetheho inštitút v Bratislave a ďalší. Miestom stretnutí knihovníkov sú mestské úrady, knižnice, miesta, kde sa uskutočňujú podujatia, projekty a aktivity. Zámerom odborného seminára je prezentovať komunitné aktivity, ktoré knižnice realizujú, s cieľom napomáhať rozvoju komunity v mieste svojho pôsobenia, výmenou poznatkov a skúseností.

V roku 2022 sme sa stretli na dvanástom ročníku ce-

loslovenského odborného seminára s medzinárodnou účasťou KOMUNITNÁ KNIŽNICA XII. Uskutočnil sa v Zelennej Lagúne na Domaši v termíne 19. 9. – 21. 9. 2022 a pozvanie naň prijali viacerí zaujímaví hostia.

Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou na rok 2022 získala finančné prostriedky na realizáciu tohto podujatia prostredníctvom nórskeho grantu v projekte LDI01004 Multifunkčné centrum 4.0 (Miestny rozvoj, odstraňovanie chudoby a inklúzia Rómov). Projekt je podporený z Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky v rámci programu LDI – Miestny rozvoj, odstraňovanie chudoby a inklúzia Rómov. Týmto projektom plníme stanovené strategické ciele, a to tým, že priamo prispieva k rodovej rovnosti. Aktivity projektu majú rovnaký prístup k deťom a k mladým ľuďom bez ohľadu na pohlavie a realizujú sa s ohľadom na inklúziu a posilnenie postavenia rómskej komunity, detí a mládeže zo sociálne a ekonomicky znevýhodneného prostredia. Vďaka Nórskym fondom projekt zabezpečuje voľnočasové aktivity, zamerané na antidiskriminačné opatrenia a kultúrne aktivity v boji proti rozdielom na základe rodového, etnického, náboženského pôvodu, veku, pohlavia alebo sexuálnej orientácie.

Celoslovenský odborný seminár s medzinárodnou účasťou sme realizovali počas troch dní. Otvorila ho riaditeľka Hornozemplínskej knižnice Danka Molčanová, ktorá poukázala na doterajšie úspešné ročníky Komunitnej knižnice a popriala úspešný priebeh dvanásteho ročníka. Celým seminárom nás sprevádzali Marianna Majzlíková a Diana Vasilíová, pracovníčky knižnice.



Komunitná knižnica XII., Architektúra knižníc 21. storočia – rekonštrukcia, modernizácia a dizajn verejných knižníc

Prvý deň (19. 9. 2022) sa niesol témou KNIŽNICA A JEJ PARTNERI V KOMUNITĚ. Predstavili sa partneri nórskeho projektu s príkladmi dobrej praxe o aktivitách v komunite, napr. tanečno-výtvarný workshop, ktorý realizoval partner projektu Súkromná základná umelecká škola Jastrabie nad Topľou. Predstavili sa aj ďalší dvaja partneri svojimi aktivitami s rómskou komunitou, obec Dlhé Klčovo a Informačný a vzdelávací inštitút Nižný Hrušov.

Druhý deň (20. 9. 2022) sme pokračovali v odbornom seminári. Tento deň bol venovaný architektúre knižníc 21. storočia – rekonštrukcii, modernizácii a dizajnu verejných knižníc. V prvom bloku predstavili svoje vízie pri rekonštrukcii a modernizácii knižníc na Slovensku architekti Peter Marcinko a Matúš Bištan. Priblížili nám zrealizované a pripravované rekonštrukcie v Senici, Modre a vo Vranove nad Topľou. Architektúra knižníc sa stala súčasťou 21. storočia a je dôležitým prvkom každej knižnice. Modernizácia a rekonštrukcia sa spája s každou knižnicou a my sme veľmi radi, že profesionálny pohľad na rekonštrukciu knižníc priniesli majstri svojho remesla, pán Marcinko a pán Bištan. Poobedný blok otvorila Lenka Dostálová z Metodického centra

pre výstavbu a rekonštrukciu knižníc v Brne z Českej republiky zaujímavou témou Jak postaviť dobrú knižnicu. Akým prvkom sa vyhýbať či aké prostriedky sú v dnešnej modernej dobe nevyhnuté pre chod knižnice, nám predstavila Lenka Dostálová, ktorá ponúkla široké spektrum užitočných informácií. Vedúca odboru kultúry PSK Emília Antolíková predstavila sídla verejných regionálnych knižníc v Prešovskom kraji a ich aktuálny stav. Ponúkla pohľad na stav rekonštrukcií, ale aj na knižničný fond. Pokračovalo sa prezentáciami regionálnych verejných knižníc, ktoré prešli rekonštrukciou. Riaditeľka Krajskej knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove Iveta Hurná nám predstavila víziu pod názvom Rekonštrukcia Krajskej knižnice v Prešove, čo je za nami a čo je pred nami. Prešov čaká veľký kus práce, sme veľmi radi, že sme mohli nahliadnuť do tak rozsiahlej a náročnej rekonštrukcie, ktorá dospeje do úspešného konca. Veľkou obnovou prešla aj Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene, ktorú predstavila riaditeľka knižnice Milota Torňošová s ďalšími víziami a cieľmi knižnice. S architektom alebo bez architekta je názov príspevku riaditeľky knižnice Miroslavy Sábellovej ktorá sa venovala rekonštrukcii a modernizácii pobočiek v meste Ostrave.



Komunitná knižnica XII., Komunitné aktivity s rómskou mládežou

Spoznali sme upravené priestory bardejovskej a popradskej knižnice, s ktorými sa predstavili ich riaditeľky Iveta Michalková a Monika Naštická. Každá rekonštrukcia či nová stavba je náročnou cestou, ktorá má svoj cieľ v nedohľadne. Knižnica Dávida Gutgesela v Bardejove obliekla nový šat a teší sa novému štýlu, ktorý láka nových čitateľov. Podtatranská knižnica v Poprade prešla nevyhnutnou úpravou priestorov, vďaka ktorým môže ponúkať široké spektrum podujatí a zabezpečiť tak získanie vedomostí v každom veku. Rozsiahla rekonštrukcia čaká aj Verejnú knižnicu Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici, ktorú predstavila riaditeľka knižnice Iveta Babjaková. Banskú Bystricu očarí nová knižnica, ktorá bude moderným dychom knižnic v súčasnej dobe. Podvečerný blok otvorili pracovníčky Krajskej knižnice zo Žiliny, Zuzana Mjartanová a Božena Sobolová v prezentácii Premeny Krajskej knižnice v Žiline. Veľkou zaujímavosťou je premena knižničnej záhrady, ktorú ponúka Krajská knižnica v Žiline svojim čitateľom v pokojnom harmonickom duchu. V prezentácii Sever proti vlhku sa predstavila pracovníčka Danko Kapustová z Turčianskej knižnice v Martine, ktorá poukázala na rôzne nástrahy rekonštrukčných prác a nevyhnutné architektonické riešenie problémov.

Knižnicu pre mládež mesta Košice v novom Kulturparke, v ktorom boli bývalé kasárne, nám vo svojom príspevku Knižnice otvorenejšie a viditeľnejšie predstavila jej riaditeľka Kamila Prextová.

Súčasťou seminára bol aj online vstup dánskej knižnice Black Diamond Kodaň a jej nová budova Kráľovskej knižnice v Dánsku. Mette Skov Møller priblížil jednu z najväčších knižníc na svete a najväčšiu knižnicu v severských krajinách. Názov Black Diamond je podľa čierneho skla a čierneho mramoru, hlavného použitého oplášťovacieho stavebného materiálu budovy. V priestoroch tejto modernej knižnice je miesto pre všetky komunity, ktoré sa chcú stretávať.

Záver druhého dňa patril domácim, v ktorom riaditeľka Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou Danko Molčanová a vedúca útvaru knižnično-informačných služieb Marianna Majzlíková prezentovali vranovskú knižnicu v téme Prečo Vranov potrebuje knižnicu? Hornozemplínsku knižnicu čaká nový priestor plný moderných prvkov, inovácií a väčšieho knižničného priestoru, ktorý je pre knižnicu nevyhnutný. Doterajšie priestory sú nedostačujúce, no

Vranovčania sa môžu tešiť na novú budovu knižnice. Večer sa stal príjemným miestom v komunite, ktorú hudobnou produkciou dotvárala skupina Peter Milenky Band.

V tretí deň (21. 9. 2022) odborného seminára s medzinárodnou účasťou KOMUNITNÁ KNIŽNICA XII. sme sa venovali komunitným aktivitám s rómskou mládežou. Integráciu rómskej mládeže vplyvom náboženských spoločenstiev vo vybraných lokalitách predstavila Beáta Balogová, dekanka Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá poukázala na výskum Integrácie rómskej mládeže vplyvom náboženských spoločenstiev vo vybraných lokalitách v rámci východného Slovenska. Komunitné aktivity s rómskymi deťmi a mládežou predstavili aj ďalšie regionálne knižnice: Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou, Vihorlatská knižnica v Humennom, Turčianska knižnica v Martine. Diana Vasilíková, pracovníčka Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou, oboznámila všetkých prítomných s aktivitami projektu Multifunkčné centrum 4.0, ktorého cieľom je zvýšiť šance zraniteľných detí a mladých ľudí zo sociálne a ekonomicky znevýhodneného prostredia v okrese Vranov nad Topľou na úspech v živote a spoločnosti, zabezpečiť im dostatočný prístup k mimoškolským a záujmovým činnostiam, ktoré pozitívne ovplyvnia ich potreby osobného rozvoja. Vihorlatská knižnica v Humennom ponúkla náhľad do komunitných aktivít v Humennom prezentáciou bibliografky Zuzany Švecovej, ktorá odviedla veľký kus práce s rómskymi aktivitami v ich okrese. Zora Kalmanová, pracovníčka Turčianskej knižnice v Martine, predstavila vo svojom príspevku úspešný projekt Hurá do lesa, do ktorého sa zapojilo niekoľko rómskych detí, ktorí si z projektu odniesli mnoho zážitkov a nespočetne veľa skúseností.

Ani v tretí deň odborného seminára nechýbali zahraniční hostia, a to knižnica z Ostravy prostredníctvom riaditeľky Knihovny mesta Ostravy, Miroslavy Sábellovej, ktorá sa podelila so skúsenosťami s prácou rómskeho asistenta vo verejnej knižnici. Vďaka rómskemu asistentovi sa knihovníci priblížili k rómskym komunitám bližšie a umožnili tak všetkým deťom získať vedomosti o rôznych knihách či aktivitách, ktoré knižnica v Ostrave ponúka. Odborné príspevky o komunitných aktivitách obohatil duchovný správca Gréckokatolí-

keho formačného centra pre Rómov v Čičave Michal Fedin, ktorý pracuje s rómskou komunitou už niekoľko rokov. Do mozaiky príspevkov prispelo aj mesto Snina s témou Všetci sme rovnakí ľudia a my len dodávame, že každé jedno dieťa si zaslúži pozornosť. Koordinátori nórskeho projektu mesta Sniny, Katarína Javorská, Tomáš Kepič a Radoslav Mitro, priniesli mnoho nových inšpirácií v podobe realizácie podujatí či samotných projektov, ktoré budú veľkým prínosom pre všetkých zúčastnených.

Prostredníctvom modernej technológie sme sa ďalším zahraničným online vstupom spojili s Deichman Tøyen libraries, nórskou knižnicou v Osle, a poukázali tak na moderné systémové tvorenie s mládežou. Pán Odin Eiriksson ponúkol pokrokový pohľad na prácu s mládežou v Osle, ktorá je pre mnohých veľkou inšpiráciou. Knihovníci, hostia a všetci účastníci konštatovali, že si z celoslovenského odborného seminára s medzinárodnou účasťou odnášajú pozoruhodné podnety na komunitné aktivity, pripomenuli, aká dôležitá je výmena skúseností a spoločné osobné stretnutia.

Úplný záver patrilo poďakovaniu všetkým zainteresovaným, organizátorom i spoluorganizátorom a želaniu, nech sú knižnice stále miestami stretnutí, miestami, kde sa vytvárajú nielen užitočné, ale najmä priateľské a ľudské vzťahy. Pracovníci verejných knižníc si uvedomujú nevyhnutnosť vymieňať si získané skúsenosti a navzájom spolupracovať. V knižniciach sa dnes stretávajú ľudia, ktorí by za iných okolností takúto možnosť nemali. Knižnice pripravujú podujatia, na ktorých sa stretávajú miestne firmy, verejné agentúry, rozmanité organizácie aj jednotlivci. Komunitné aktivity v knižniciach sa stávajú neoddeliteľnou súčasťou činnosti knižníc a predpokladáme, že to tak bude aj v budúcnosti. Niektoré knižnice sú celkom prirodzene súčasťou komunity, v ktorej pôsobia. Záleží na nás, knihovníkoch, či budeme venovať komunitným aktivitám primeranú pozornosť, či máme záujem vymieňať si skúsenosti, inšpirovať sa, a tak prinášať inovatívne metódy práce do knižnice.

Želajme si spoločne, aby bolo naše pôsobenie v komunite prospešné verejnosti, našim čitateľom, partnerom, zriaďovateľom i nám knihovníkom.